

คุณสมบัติทางด้านผลศาสตร์ของดินเหนียวอ่อนกรุงเทพฯ

นาย พิพัฒน์ ทองจิม

วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปฏิญญาวิศวกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาชีววิศวกรรมโยธา ภาควิชาชีววิศวกรรมโยธา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-331-868-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๙ ส.ป. ๒๕๔๕

๑๙๙๓๖๕๘๙

DYNAMICS PROPERTIES OF SOFT BANGKOK CLAY

MR. PIPAT THONGCHIM

สหกิจศึกษา

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Engineering in Civil Engineering

Department of Civil Engineering

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-331-868-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : คุณสมบัติทางด้านพลศาสตร์ของตินเนียร์อนกรุงเทพฯ
โดย : นายพิพัฒน์ ทองอิน
ภาควิชา : วิศวกรรมโยธา
อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร. สุพจน์ เทราเวสินสกุล

บันทึกวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

คณบดี บันทึกวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ นายนพเดช ศุภวัฒน์ ชุติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรพล จิวัลักษณ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร. สุพจน์ เทราเวสินสกุล)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรัชดา สัมพันธารักษ์)

พิจารณาตัวบ่งชี้การอัดต่อมากว่าการอิพานเน็กซ์ภายในกรดับสีเขียวที่เพียงพอเพื่อการ

พิพิธภัณฑ์ของจิน : คุณสมบัติทางด้านพลศาสตร์ของดินเหนียวอ่อนกรุงเทพฯ (DYNAMICS PROPERTIES OF SOFT BANGKOK CLAY) อ.พีริกษา : อ.ดร. สุพานะ เทราภรณ์สกุล , 191 หน้า, ISBN 974-331-868-2.

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาผลกระแทบทอง หน่วยแรงปะสิทธิผล Prestraining และ ความถี่ ต่อค่า equivalent shear modulus และ damping ratio ของดินเหนียวอ่อนกรุงเทพฯ โดยใช้เครื่องมือทดสอบแบบ Cyclic Triaxial ตัวอย่างดินที่นำมาทดสอบในงานวิจัยนี้ได้มาจากการอุดตันที่ต้องการทดสอบในงานวิชาชีพ บริเวณถนนข้างหนองปะหมุนใหญ่จังหวัดมหาวิทยาลัยคณนาสักศาสตร์และมหาวิทยาลัยมหิดล และทดสอบตามมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หลังจากที่ตัวอย่างดินมีค่าความชื้นตัวอย่างน้ำ (Saturation degree) ที่เหมาะสมแล้ว จึงทำการคืนหน่วยแรงปะสิทธิผล (Re-consolidation) ให้แก่ตัวอย่างดิน ก่อนที่จะทำการทดสอบแบบ cyclic triaxial ต่อไป ภายใต้เงื่อนไขแบบไม่วางยาน้ำ โดยที่ไม่แตะ load step นั้น จะทำการทดสอบจำนวน 15 รอบ เพื่อแสดงว่าจึงเป็นความส่วนมาก เพื่อสด Excess pore pressure ที่เกิดขึ้นระหว่างทำการทดสอบไปได้หมดไป ก่อนที่จะเริ่มทำการขันตอนใหม่โดยการเพิ่มน้ำด้วยแรงสูงขึ้น

ผลการทดสอบพบว่าค่า equivalent shear modulus เริ่มต้นที่ได้จะอยู่ที่ค่า shear strain ประมาณ 10^{-4} โดยค่า Shear modulus ที่ได้จะมีค่าน้อยกว่าค่าที่คำนวณมาจากการวัดความเร็วคลื่นแบบเดือน (Shear wave velocity) ที่เคยมีการทดสอบในบริเวณที่ทำการเก็บตัวอย่างดิน และมีอยู่กว่าค่าที่คำนวณโดยสูตรทั่วไปของดินเหนียวอ่อนประมาณ 20-30% เมื่อระดับของ Shear strain มีค่าสูงมากกว่า ค่า equivalent shear modulus จะลดลงอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ค่า damping ratio จะคงอยู่ มีค่าสูงขึ้นจนถึงประมาณ 20-26% ณ ระดับของ shear strain ที่ก่อให้เกิดการวินติร่องตัวอย่างดิน

การเพิ่มน้ำแรงปะสิทธิผลมีผลทำให้ค่า equivalent shear modulus มีค่าเพิ่มสูงขึ้น และทำให้ตัวการลดลงของ equivalent shear modulus มากขึ้นตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม ผลกระทบของน้ำแรงปะสิทธิผลต่อ ค่า viscous damping ratio นั้นมีน้อยมาก

การเปลี่ยนแปลงอัตราเร็วของการทดสอบ (Rate of loading) โดยทำการทดสอบที่ความถี่ 0.10 และ 1.0 Hz พบว่าค่าของ shear modulus ท่านไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตามค่า Damping Ratio จะลดลงประมาณ 20 % เมื่อความถี่เพิ่มขึ้นจาก 0.1 ถึง 1.0 Hz

ผลกระทบต่อคุณสมบัติของตัวอย่างดินเนื่องมาจากการทำ cyclic prestraining ที่ Single amplitude shear strain ประมาณ 0.2 % แบบไม่วางยาน้ำจำนวน 50 รอบ และ 100 รอบ ตามลำดับนั้น พบว่าค่าของ equivalent shear modulus จะเพิ่มสูงขึ้นกว่าเดิมเล็กน้อย แต่เมื่อคิดการเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนของว่างแล้ว ผลกระทบดังกล่าวจะมีค่าลดลงเป็นอันมาก

3971216621 : MAJOR CIVIL ENGINEERING

KEY WORD: CYCLIC LOAD / SHEAR MODULUS / DAMPING RATIO / PRESTRAINING

PIPAT THONGCHIM : DYNAMICS PROPERTIES OF SOFT BANGKOK CLAY.

THESIS ADVISOR : SUPOT TEACHAVORASINSAKUN, D.Eng. 191 pp. ISBN 974-331-868-2.

The effects of effective confining stress, cyclic prestraining and rates of loading on the measured equivalent shear moduli and damping ratios of soft Bangkok clays were investigated using the cyclic triaxial apparatus. Three soils collected in the center of Bangkok were tested. After the samples were saturated and consolidated to have the prescribed values of isotropic stress. The cyclic load was applied under stress controlled and undrained conditions. The number of cycles for each stage of cyclic loading was 15. The excess pore water pressure building-up during each stage was allowed to dissipate before further application of the larger amplitude cyclic load. The initial shear moduli obtained at moderately small strain levels; i.e., $(\Delta\gamma)_{SA} \cong 10^{-4}$, were reasonably similar to the values computed from the down-hole seismic tests carried out at the nearby sites. Nevertheless, the measured initial shear modulus was about 20-30% smaller than the shear modulus obtained from the empirical equations reported in the literature for soft clays. The viscous damping ratios was not significantly affected by the variation of the initial confining stress, while the damping at large strain level was larger when the initial confining stress increased.

The effect of rate of loading on the cyclic properties was also investigated. The frequencies adopted for the test were 0.1 and 1.0 Hz. It was found that their effect on the equivalent shear modulus was minor. However, decreasing of nearly 20% in overall damping ratio was observed when the frequencies increased from 0.1 to 1.0 Hz.

The 50 and 100 cycles of large amplitude cyclic pre-straining was applied to the sample under undrained condition. The applied cyclic pre-straining inducted the single shear strain amplitude of about 0.2%. After the excess pore water pressure developed during the pre-straining process was fully dissipated, the equivalent shear modulus and damping ratio curves were again measured. It was found that the restrained sample showed a little bit stiffer behavior than the virgin one. However, when the changes of the void ratio were taken into account, this became very small and could be neglected. The damping ratio seemed to be insensitive to the cyclic shear stress history. The above conclusion were also applicable for all loading rates employed in the study.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา วิศวกรรมโยธา

ลายมือชื่อนิสิต นพดิบุรุษ วงศ์เจริญ

สาขาวิชา วิศวกรรมโยธา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา พลเอก ไกรฤทธิ์

ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

**ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ดร. อุพจน์ เทชวัฒนสกุล อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ทำให้วิทยา
นิพนธฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยได้ให้คำปรึกษาแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ ในภาควิจัยมา
ด้วยดีตลอดและขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุรพล จิวัลักษณ์ และ ผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ ดร. ฤทธิ์ สัมพันธารักษ์ ที่ได้กุญแจรุ่มเป็นคณะกรรมการตัวจรดสอบวิทยา
นิพนธฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์**

**ขอขอบพระคุณ ห้างหุ้นส่วน วิวัฒน์ จำกัด และ บริษัท STS จำกัด ที่เอื้อเพื่อตัวอย่างดิน
สำหรับใช้ในการศึกษาทดลอง เจ้าน้ำที่ห้องปฏิบัติการปูร์ฟี ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการ
แนะนำการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือทดสอบ รวมทั้งเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจตลอดมา**

**ท้ายสุดนี้ ผู้เขียนขอรำลึกถึงพระคุณของปิตาและมารดา ครู อาจารย์ ที่ได้อบรมและส่ง
สอนให้ผู้เขียนสำเร็จการศึกษาจนถึงปัจจุบันนี้**

**งานวิจัยนี้ ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ภายใต้
โครงการเมธีวิจัยอาชญากรรม ศ.ตร. ปณิธาน ลักษณะประสีที**

พิพัฒน์ ทองอิม

**สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๑
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๑
กิตติกรรมประกาศ.....	๒
สารบัญ.....	๓
สารบัญตาราง.....	๔
สารบัญภาพ.....	๕
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ.....	๖
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	5
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2 ทฤษฎีและทบทวนงานในอดีตที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 การเคลื่อนตัวของมวลติด.....	7
2.2 คำนวณที่เกี่ยวข้องกับแผ่นดินไหว.....	8
2.2.1 ขนาดของการเกิดแผ่นดินไหว.....	10
2.2.2 ลักษณะการเคลื่อนตัวของหินในระหว่างการเกิดแผ่นดินไหว.....	12
2.3 คุณสมบัติทางพลศาสตร์ของดินที่มีความถูกต้อง.....	13
2.3.1 แบบจำลองวิศวกรรมศาสตร์.....	15
2.3.2 The General Express of Cyclic Stress-strain Relationship.....	15
2.3.3 Hysteretic Stress-strain Curve.....	18
2.3.4 แบบจำลองที่แทนระบบตัวยืด Spring และ Dashpot.....	23
2.3.5 แบบจำลองของ Kelvin.....	24
2.3.6 แบบจำลองของ Maxwell.....	25
2.3.7 Non-Viscous type Kelvin model.....	29

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.4 วิธีการนาคุณสมบัติของดินทางด้านพลศาสตร์.....	31
2.4.1 การวัดค่าความเร็วคลื่นแบบเรือนในสนาม.....	31
2.4.2 การนาในห้องปฏิบัติการ.....	34
2.4.2.1 Measurement using wave propagation.....	34
2.4.2.2 measurement using conventional equipment.....	37
2.5 การคำนวณหาโดยใช้สูตร Empirical.....	37
3 วิธีการและขั้นตอนในการวิจัย.....	39
3.1 สถานที่และภาระเก็บตัวอย่างทดสอบ.....	39
3.1.1 สถานที่เก็บตัวอย่าง.....	39
3.1.2 วิธีการเจาะสำรวจและภาระเก็บตัวอย่าง.....	39
3.2 เครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับเครื่องทดสอบหลัก.....	41
3.3 การนาคุณสมบัติของดินทางด้านกายภาพและคุณสมบัติทางวิศวกรรมเบื้องต้น....	44
3.4 วิธีการทดสอบ.....	44
3.5 ขั้นตอนการทดสอบ.....	45
3.5.1 การเตรียมตัวอย่าง.....	45
3.5.2 ติดตั้งตัวอย่างดินกับชุดเครื่องมือทดสอบ.....	45
3.5.3 ขั้นตอนทำให้ตัวอย่างอิ่มตัว (Saturation).....	46
3.5.4 ขั้นตอน Consolidation.....	47
3.5.5 Apply Cyclic Load.....	47
3.5.6 นำตัวอย่างออกจาก Cell.....	48
3.6 รายการคำนวณ.....	51
3.6.1 คุณสมบัติของตัวอย่างก่อนทดสอบ.....	51
3.6.2 คุณสมบัติของตัวอย่างหลังการอัดน้ำคายตัว (Consolidation).....	52
3.6.3 Hysteresis Loop.....	52

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4 ผลการทดสอบและวิเคราะห์ผลการทดสอบ.....	55
4.1 บทนำ.....	55
4.2 คุณสมบัติทางกายภาพและคุณสมบัติทางวิศวกรรมของตัวอย่างที่นำมาทดสอบ..	55
4.3 ผลการทดสอบของคุณสมบัติทางพลศาสตร์ค่าเริ่มต้นที่ตรวจวัดได้ อยู่ในช่วงระดับความเครียดเฉือนปานกลาง.....	57
4.4 ผลของหน่วยแรงประดิษฐ์ผลต่อโมดูลสแบบเฉือน.....	65
4.5 ผลของหน่วยแรงประดิษฐ์ผลต่อ Damping ratio.....	67
4.6 ผลของความถี่ต่อโมดูลสแบบเฉือน.....	69
4.7 ผลของความถี่ต่อ Damping ratio	72
4.8 ผลของ Prestraining ต่อโมดูลสแบบเฉือน.....	77
4.9 ผลของ Prestraining ต่อ Damping ratio	86
5 สรุปผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ.....	92
5.1 สรุปผลการวิเคราะห์.....	93
5.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาเพิ่มเติม.....	94
รายการเอกสารอ้างอิง.....	95
ภาคผนวก ก. ผลการทดสอบ Cyclic triaxial.....	101
ผลการทดสอบของตัวอย่างดินมหิดล.....	102
ผลการทดสอบของตัวอย่างดินเกซตรคลาสต์.....	137
ผลการทดสอบของตัวอย่างดิน茱พาร์ก.....	152
ภาคผนวก ข. ASTM D3999-91	176
ประวัติผู้เขียน.....	191

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

2.1 การวัดขนาดของการเกิดแผ่นดินไหวแบบออกเป็น 12 ระดับในหน่วยของ	10
Modified Mercalli Scale.....	10
2.2 ตารางเบรีชันเทียบหน่วย Ritchter กับ Modified Mercalli.....	11
3.1 โปรแกรมการทดสอบ.....	44
4.1 คุณสมบัติทางกายภาพและคุณสมบัติทางวิศวกรรมของตัวอย่างดิน ที่นำมาใช้ทดสอบ.....	56

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญรูป

หน้า

รูปที่ 1.1	แผนที่แสดงตำแหน่งและขนาดของแผ่นดินไหวที่ตรวจวัดได้ในประเทศไทย และประเทศไทยเดิมดังแต่ พ.ศ. 2543 จนถึงปัจจุบัน.....	2
รูปที่ 1.2	แผนที่แสดงระดับความเสี่ยงภัยแผ่นดินไหวและโซนเสี่ยงภัยตามเกณฑ์ของ UBC ตัวเลขกำกับเน้น Contour คือ ขั้น率ส่วนระหว่างอัตราเร่งสูงสุดในแนว ราบของแผ่นดินไหวต่ออัตราเร่งของสนามโน้มถ่วงโลก (g) ที่มีโอกาสเพียง 10% ที่จะมีค่าสูงสุดกว่าใน captions 50 ปี.....	3
รูปที่ 2.1	นิยามของจุดไฟกัสและอพิเชนเตอร์ ; (a) รูปตัด และ (b) รูปแปลน.....	9
รูปที่ 2.2	ระบบทางประสมที่ผลจากรอยแตกถึงสถานที่ข้างต้น.....	9
รูปที่ 2.3	ภาพที่เด่นชัดของอัตราเร่งสูงสุดของหิน.....	13
รูปที่ 2.4	อัตราเร่งสูงสุดกับขนาดของแผ่นดินไหวและระบบที่แยกร้าว.....	14
รูปที่ 2.5	Decomposition of the viscoelastic model into elastic and viscous component.....	21
รูปที่ 2.6	นิยามของ Loss coefficient	22
รูปที่ 2.7	แบบจำลอง Viscoelastic model.....	23
รูปที่ 2.8	Loss coefficient of two models as functions of frequency.....	28
รูปที่ 2.9	แบบจำลอง Non-viscous type Kelvin	30
รูปที่ 2.10	การทดสอบบิวตี้ Down-hole.....	32
รูปที่ 2.11	การทดสอบบิวตี้ Cross-hole.....	33
รูปที่ 2.12	อัตราการดับ Damping ratio จากเครื่องทดสอบ Resonant-column.....	34
รูปที่ 2.13	Resonant column test apparatus.....	35
รูปที่ 2.14	Use of bender elements in the triaxial test apparatus.....	36
รูปที่ 3.1	แสดงแผนผังที่เก็บตัวอย่างดิน.....	40
รูปที่ 3.2	Triaxial Cell สำหรับใช้ทดสอบ.....	40
รูปที่ 3.3	Cyclic Triaxial Test System Layout.....	43

สารบัญรูป (ต่อ)

หน้า

รูปที่ 3.4 Flowchart แสดงกระบวนการการทดสอบ.....	49
รูปที่ 3.5 ลักษณะการ FAILURE ของตัวอย่างดิน.....	50
รูปที่ 3.6 Hysteresis Loop.....	54
รูปที่ 4.1 Hysteresis Loop โดยที่ (a) ความเครียดน้อยสุด และ (b) ความเครียด มากสุด ที่สามารถวัดได.....	58
รูปที่ 4.2 แสดงผลของโมดูลัสแบบเจือนที่ได้มาด้วยวิธีแตกต่างกัน.....	60
รูปที่ 4.3 แสดงผลการวัดความเร็วคลื่นแบบเจือนด้วยวิธี Down-hole โดย Ashford et al., 1997.....	60
รูปที่ 4.4 แสดงผล Normalized shear modulus ของตัวอย่างดินมหิดล (a) 0.10 Hz. และ (b) 1.0 Hz.....	62
รูปที่ 4.5 แสดงผล Normalized shear modulus ของตัวอย่างดินเกษตรศาสตร์.....	64
รูปที่ 4.6 แสดงผล Normalized shear modulus ของตัวอย่างดินอุพารัตน์.....	64
รูปที่ 4.7 ผลของ Effective confining stress ต่อ Equivalent shear modulus ของดินมหิดล.....	66
รูปที่ 4.8 ผลของหน่วยแรงประดิษฐ์ผลต่ออัตราส่วนแอมพ์เพิ่ง (a) 0.10 Hz. และ (b) 1.0 Hz.....	68
รูปที่ 4.9 ผลของความถี่ที่มีต่อ Equivalent shear modulus.....	70
รูปที่ 4.10 ผลของความถี่ที่มีต่อ Damping ratio.....	74
รูปที่ 4.11 ผลของ Prestraining ต่อ Equivalent shear modulus ของดินมหิดล ความถี่ 0.10 Hz.....	78
รูปที่ 4.12 ผลของ Prestraining ต่อ Eqivalent shear modulus ของดินมหิดล ความถี่ 1.0 Hz.....	80

สารบัญรูป (ต่อ)

หน้า

รูปที่ 4.13 ผลของ Prestraining ต่อ Equivalent shear modulus ของดินเกษตรศาสตร์ ความถี่ 0.10 Hz.....	81
รูปที่ 4.14 ผลของ Prestraining ต่อ Eqivalent shear modulus ของดินเกษตรศาสตร์ ความถี่ 1.0 Hz.....	82
รูปที่ 4.15 ผลของ Prestraining ต่อ Equivalent shear modulus ของดินจุฬาลงกรณ์ ความถี่ 0.10 Hz.....	83
รูปที่ 4.16 ผลของ Prestraining ต่อ Equivalent shear modulus ของดินจุฬาลงกรณ์ ความถี่ 1.0 Hz.....	84
รูปที่ 4.17 ผลของ Prestraining ต่อ Damping ratio ของดินมหิดล.....	89
รูปที่ 4.18 ผลของ Prestraining ต่อ Damping ratio ของดินเกษตรศาสตร์.....	90
รูปที่ 4.19 ผลของ Prestraining ต่อ Damping ratio ของดินจุฬาลงกรณ์.....	91

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ສัญลักษณ์

w = ปริมาณความชื้นเริ่มต้น (Initial water content)

LL = จุดเนลว (Liquid limit)

PL = จุดพลาสติก (Plastic limit)

PI = ดัชนีพลาสติกิตติ (Plasticity index)

G_s = ความถ่วงจำเพาะ (Specific gravity)

γ_t = หน่วยน้ำหนักรวม (Total unit weight)

S_u = Undrained shear strength

σ_{vn} = Maximum past pressure

σ'_{sc} = Effective confining stress

E = Young's modulus

G_{eq} = Equivalent shear modulus

G_{max} = Maximum shear modulus

H = Damping ratio

ϵ_{SA} = Single amplitude axial strain

ϵ_{DA} = Double amplitude axial strain

γ_{SA} = Single amplitude shear strain

γ_{DA} = Double amplitude shear strain

μ = Poisson's ratio

G_{eq}/G_{max} = Normalized shear modulus

Δq = Deviator stress